

В. Ф. Столяров,
доктор економічних наук,

В. І. Островецький,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ АНАЛІЗУ СВІТОВОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ДОХОДАМИ

Актуальність і постановка проблеми. За останні роки Україна провела низку важливих реформ у галузі управління державними фінансами, впроваджуючи передовий світовий досвід і закладаючи основу сучасної системи управління державними фінансами. Зокрема, успішно впроваджено сучасну систему казначейського обліку із застосуванням єдиного казначейського рахунку [1]. Кодифіковано національне законодавство з питань оподаткування. Здійснюється модернізація системи податкового адміністрування на основі відмови від традиційного адміністративно-командного стилю до більш сучасного, орієнтованого на надання послуг [2]. З 2017 року заплановано введення трирічного Державного бюджету України. Розпочато процес децентралізації державного управління в Україні та створено Державний Фонд Регіонального розвитку України [3].

Проте, попри всі проведені реформи і удосконалення, низька ефективність державних видатків, недостатні інвестиції у розвиток інфраструктури, недовершеність адміністрування процесу формування бюджетних доходів (наявність податкового боргу по сплаті загальнодержавних податків, заборгованість з відшкодування ПДВ), дефіцитність Державного та профіцитність місцевих бюджетів України у поєднанні із негнучкими моделями фінансового управління ускладнюють проведення ефективної економічної політики, бюджетно-податкової зокрема.

Бюджетно-податкову політику визначено серед основних інструментів сприяння активному, сталому та всеохоплюючому і збалансованому економічному зростанню, передусім, на основі стабілізації ситуації у бюджетній сфері. Проведення ефективної бюджетно-податкової політики сприятиме підвищенню впевненості та соціально-економічної стійкості світової та регіональних (національних) економічних систем, досягненню фінансової стабільності та її захисту, а також забезпечення всього світового суспільства можливостями для отримання переваг від глобалізації та впровадження останніх досягнень науково-технічного прогресу.

Як відмічається в Комюніке тридцять четвертої наради Міжнародного валютно-фінансового комі-

тету (МВФК) від 8 жовтня 2016 року, всім країнам слід гнучко застосовувати бюджетно-податкову політику із акцентом на створення умов та сприяння економічному зростанню, у тому числі на основі пріоритетної уваги до розміщення високоякісних інвестицій. Одночасно слід нарощувати фінансову стійкість держави шляхом забезпечення стабільної траєкторії зменшення відношення державного боргу до ВВП.

Заходи податково-бюджетної політики, які вселяють довіру і відповідають цим принципам, сприятимуть динамічному економічному зростанню і підвищенню впевненості у майбутньому. Ретельно побудовані податкові структури, а також завдання щодо вдосконалення бюджетного планування, мобілізації бюджетних доходів зокрема, сприятимуть прискоренню і темпів соціально-економічного зростання, захисту вразливих груп населення і зменшенню нерівності [4].

Аналіз останніх досліджень і постановок. Весною 2014 року Кабінет Міністрів України ухвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [5], яка відповідає європейським принципам самоврядування [6]. У червні 2014 року прийнято Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [7]. Відповідно до Позачергового послання Президента України [8], Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» [9], Коаліційної угоди [10], Програми діяльності Кабінету Міністрів України [11] Верховна Рада затвердила План законодавчого забезпечення реформ в Україні [12]. Проект змін до Конституції, у разі його прийняття, дозволяє остаточно закріпити нові повноваження за територіальними громадами: про територіально-адміністративний устрій, про префектів, про розпорядження земельними ресурсами зокрема.

У результаті децентралізації державного управління в Україні органи місцевого самоврядування набувають більшої фінансової автономії, значно розширюється і сфера їх повноважень, а разом з цим – і суми державних коштів, що надходять та/або лишаються у їх розпорядження. Місцеві органи влади приймають все більше рішень щодо здійснення державних інвестицій, експлуатації й обслу-

говування найбільших і найважливіших об'єктів інфраструктури, в частині фінансування робіт з експлуатації, технічного обслуговування та оновлення основних засобів виробництва зокрема. Передусім, це сфери охорони здоров'я і освіти, а також сфера комунальних послуг. Означені повноваження потребують відповідного фінансового забезпечення як у формі власних доходів нових адміністративно-територіальних утворень так і у вигляді спеціалізованих субвенцій та субсидій із Державного бюджету України.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначаються сфери відповідальності органів місцевого самоврядування, розділяючи кожну з них на власні і делеговані повноваження. Власними (або самоврядними) повноваженнями є права і обов'язки місцевих органів самоврядування, які визнані державою і передбачають самостійне рішення населенням питань місцевого значення. Делегованими визначаються повноваження, що надані органам місцевого самоврядування законом, з одночасною передачею необхідних матеріальних і фінансових ресурсів, реалізація яких контролюється органами виконавчої влади України.

До сфер відповідальності місцевих органів самоврядування України належить: забезпечення комплексного розвитку території громади; планування; бюджет і фінанси; управління власністю громади і місцевими фінансовими засобами; забезпечення потреб населення в житлі, транспорті, торгівлі і комунальні послуги; соціальний захист населення; зовнішньоекономічна діяльність; сприяння обороні держави; розвиток охорони здоров'я, освіти, культури та спорту; захист навколишнього середовища; регулювання земельних відносин; облік; ліцензування та реєстрація; а також інформаційне забезпечення [13]. Розподіл доходів на перший і другий кошики було скасовано Згідно з останніми змінами, внесеними до Бюджетного кодексу України законом від 28 грудня 2014 року за № 79-VIII.

Виклад основного матеріалу. Децентралізація державного управління означає передачу відповідальності за збільшення видаткової і дохідної частин бюджету на місцевий рівень [14]. Ідеально децентралізована система має забезпечувати рівень і зміст суспільних послуг та узгоджуватися із уподобаннями виборців і, одночасно, забезпечувати наявність стимулів до ефективного надання таких послуг. При цьому, можуть забезпечуватися гарантії контролю з боку центрального рівня державного управління або надання компенсуючих трансфертів, у випадках, коли враховуються зовнішні ефекти, що пов'язані із географією (місцеросташуванням), економією від масштабів, адміністративними видатками, а також видатками, що пов'язані з дотриманням вимог міжнародного і національного законодавства. До того

ж, застосування на практиці цих вихідних положень вимагає значної кількості пересічних юрисдикцій.

В теорії фіскальної децентралізації в регіональному і місцевому фінансовому управлінні виділяють три основні моделі децентралізованого управління: *деволюція, делегація і деконцентрація* [15].

Деволюція, або переміщення, вважається найбільш довершеною моделлю децентралізації, яка передбачає передачу місцевим урядам повну відповідальність за здійснення всього переліку комунальних послуг одночасно із повноваженнями щодо збирання податків для фінансового забезпечення всіх видів послуг [16].

Делегація – це проміжна модель децентралізації, яка ґрунтується на тому, що місцевим урядам делегована відповідальність за надання деяких видів суспільних послуг під наглядом та/або за погодженням із центральним урядом, який може забезпечувати деякі форми фінансування цих видів услуг [17].

Деконцентрація передбачає обмежену передачу деякої адміністративної свободи дій для місцевих органів від центральних міністерств і відомств [18].

Розрізняють також *деконцентрацію* з повноваженнями і без повноважень. *Перша* означає, що регіональні відділення центральних урядових установ наділені повноваженнями приймати самостійні рішення. *Деконцентрація* без повноважень має місце тоді, коли регіональні відділення центральних урядових установ приймають рішення після їх схвалення центром. Відповідно до вказаної класифікації багато країн колишнього Радянського Союзу, в тому числі і Україна, більшою мірою тяжіють до моделі *деконцентрації*.

Деякі теорії, що отримали світове визнання, наводять серйозні аргументи на користь децентралізації процесу прийняття рішень і надання місцевому управлінню більшої значущості на основі ефективності, підзвітності і керованості, а також завдань і положень автономності.

Вважається, що місцева влада має більше інформації щодо потреб місцевого населення порівняно із органами управління вищого рівня. Органи місцевого самоврядування краще справляються із культурною неоднорідністю регіону та створюють умови для економічного зростання через зниження рівня податків, більш якісне визначення відповідності між місцевими потребами і необхідними послугами, якість надання суспільних послуг. Одночасно, виникають передумови щодо скорочення управлінського апарату органів місцевого самоврядування [19]. Також відзначаються передумови для зниження рівня корупції через політичну конкуренцію і зростання відповідальності місцевих органів влади (більш виражено в країнах з автократичним режимом, де система стримувань і протигаг більш поту-

жна на місцевому рівні) [20-21]. Одночасно, відмічається зниження нерівності в межах населених пунктів (для розвинених країн): мешканці скоріше будуть асоціювати себе із регіоном, який надає їм більш прийнятні комбінації місцевих податків і рівень державних видатків соціальної спрямованості, а також сприяє зростанню доходів і збільшенню населення [22-24]. Так, Ж. Стіглер [25] (Stigler, 1957) визначає два основних принципи побудови моделі юрисдикції (так зване меню Стіглера): «*Чим ближче представники влади до народу, тим краще ця влада працює. Народ повинен мати право обирати, у якому вигляді і в якому обсязі йому необхідні державні служби*».

Ідея моделі юрисдикції, побудованої за *принципом фіскальної рівності* бере свій початок у науковій літературі, присвяченій теорії суспільного вибору. Так, М. Олсон стверджує, що у разі, якщо політична юрисдикція і вигода взаємно перетинаються, то вирішується «Проблема безквіткового проїзду». Граничні вигоди дорівнюють граничним витратам виробництва, що забезпечує оптимальний характер надання суспільних послуг органами державного управління. Фіскальний еквівалент – термін, що описує оптимальний розподіл обов'язків на основі сфери, яка буде порушена даними суспільними благами (наприклад, таке національне громадське благо як національна оборона, має надаватися на національному рівні, а такі місцеві суспільні блага, як охорона порядку, комунальні послуги, мають надаватися під контролем місцевих органів влади, якщо дана сфера знаходиться в межах їх повноважень) [26].

В. Оутс [27] (Oates, 1972) запропонував *принцип відповідності*, за яким юрисдикція, яка визначає рівень надання кожного суспільного блага, має враховувати точно визначений набір індивідів, які споживають це благо. Даний принцип вимагає наявності великої кількості пересічних юрисдикцій. В подальшому, цю ідею було розвинуто до визнання концепції функціонально-пересічних конкурентних юрисдикцій. В. Оутсом [28] сформульовано *теорему про децентралізацію*, за якою «кожна суспільна послуга, що має надаватися юрисдикцією, розповсюджується на територію, розміри якої мінімально необхідні для освоєння вигід і витрат від надання таких послуг», оскільки органи самоврядування краще обізнані та інформовані про потреби жителів даного регіону. Крім того, населення, для потреб якого призначаються дані суспільні послуги, може впливати на прийняття рішень на місцевому рівні, тим самим вчиняючи позитивний вплив на підвищення фінансової відповідальності та ефективності, особливо в умовах, коли фінансування суспільних послуг також децентралізовано. Одночасно, ліквідуються зайві рівні юрисдикції та зростає конкуренція між юрисдикціями та прагнення щодо

впровадження інновацій. Теорема децентралізації ґрунтується на асиметрії інформації, допущення про те, що місцева влада має більше інформації про потреби місцевого населення порівняно органами управління вищого рівня [29].

Б. Фрей і Р. Айхенбергер [30] довели, що юрисдикції повинні створюватися за функціональною спрямованістю навіть із частковим територіальним перекриванням, а індивіди і спільноти мають бути вільні у виборі між конкуруючими юрисдикціями. Таким чином, індивіди і суспільство висловлюють свої переваги безпосередньо шляхом висування ініціатив і проведення референдумів. Юрисдикції мають повноваження відносно до своїх членів, а також частковим фіскальним суверенітетом, правом збільшувати податки з метою виконання своїх завдань зокрема.

Відповідно до *принципу субсидіарності* оподаткування, використання коштів і регуляторні функції повинні виконуватися на найбільш можливих низових рівнях державного управління, якщо не існує переконливих причин, що викликають необхідність передачі їх виконання на більш високі рівні. Даний принцип бере свій початок в соціальному вченні Римської католицької церкви і вперше був запропонований папою Львом XIII у 1891 році. В подальшому папа Пій XI віддав перевагу принципу субсидіарності в якості третього можливого шляху, проміжного між диктатурою держави і невтручанням держави в економіку.

За умовами Маастрихтської угоди цей принцип став керівним при розподілі відповідальності між членами Європейського Союзу (ЄС) [31]. Водночас вертикальні податкові екстерналиї вибудовуються в процесі взаємодії між податками на національному та місцевому рівнях. Тобто, вважається, що зростання податкових ставок на національному рівні призведе до зниження місцевих податкових надходжень і змусить органи регіональної влади збільшувати ставки місцевих податків [32]. Принцип субсидіарності є повною протилежністю залишковому принципу, зазвичай що використовується в унітарних державах, де місцеві органи державної влади приймають на себе функції, які центральний уряд не хоче виконувати або вважає неможливим для виконання.

Оптимізація кількості та розміру місцевих юрисдикцій обумовлює перегляд їх кордонів. З цього приводу в теорії розроблено декілька теорій, а саме: голосування ногами, голосування виборчими бюлетенями, добровільні об'єднання, перегляд юрисдикції.

На думку Ч. Тібу [33], при прийнятті рішень про місце проживання люди враховують існуючі податкові зобов'язання і набір суспільних послуг, що надаються конкретної юрисдикцією. Таким чином, подібне «голосування ногами» призводить до утво-

рення юрисдикції, створюючи аналог дії ринкового механізму в сфері надання громадських послуг.

В. Оутс стверджував, що якщо люди голосують своїми ногами, фіскальні відмінності між районами капіталізуються у вартість житлової власності. Однак даний висновок було спростовано офіційними експериментами з розрахунку алокаційної ефективності, запропонованими Дж. Брукнером [34] і А. Шахом [35]. Дослідження засвідчили, що оптимальна межа надання суспільних послуг не забезпечується лише шляхом «голосування ногами», а залежить також і від раціональної поведінки виборця.

Прихильники теорії «голосування виборчими бюлетенями» вважають, що колективний спосіб прийняття рішень не в змозі забезпечити максимізацію добробуту електорату, оскільки громадяни й їхні представники в органах державної влади можуть мати різні цілі та мотивацію. А постулат щодо того, що надання суспільних послуг через «добровільні об'єднання (клуби)» гарантує формування юрисдикцій, що співпадають із оптимальним наданням громадських послуг, було сформульовано Дж. Бухананом [36]. У той же час, у сучасному суспільстві важливим процесом формування спільноти є «перегляд кордонів існуючих юрисдикцій» з метою створення органів із спеціальними або багатоцільовими повноваженнями.

В теорії виділяють п'ять концепцій щодо визначення способів взаємодії державного управління і функцій та обов'язків місцевих органів державної влади:

- 1) традиційний фіскальний федералізм;
- 2) новий суспільний менеджмент (НСМ);
- 3) теорія суспільного вибору;
- 4) нова інституційна економіка (НІЕ);
- 5) мережеві форми управління на місцевому рівні.

Концепція фіскального федералізму і НСМ фокусуються на усуненні недоліків ринкового меха-

нізму і на пошуках способів найбільш ефективного і справедливого надання суспільних благ. Теорія суспільного вибору і концепція нової інституційної економіки акцентують на необхідності усунення недоліків державного управління. Концепція мережевих форм державного управління спрямована на використання інституційних механізмів та заходів із метою подолання як провалів ринку, так і недоліків державного регулювання [37].

Д. Елазар виділив принципи, за якими система міжбюджетних відносин об'єднує бюджети різних рівнів:

- закріплення в конституції країни розподілу влади і гарантій незмінності повноважень центрального та регіональних урядів;
- наявність двопалатного парламенту, що представляє населення і регіони;
- представництво регіонів на федеральному рівні через двопалатний парламент;
- право регіонів впливати на процес зміни конституції країни, але без права змінювати власну конституцію в односторонньому порядку;
- наявність децентралізованого уряду, причому повноваження центрального уряду на федеральному рівні вище, ніж повноваження регіональних урядів на своєму рівні [38].

Вибір тієї чи іншої моделі міжбюджетного регулювання є досить складною проблемою для кожної держави, тому дослідження питань класифікації і вибору типів моделей міжбюджетного регулювання знайшли широке відображення в працях багатьох науковців і практиків [39-41]. Так, Г. Хьюз і С. Сміт, аналізуючи форми державного управління у 19 країнах Організації Економічного Співробітництва (ОЕСР), класифікували їх за двома ознаками (схожості підходів до регулювання міжбюджетних відносин, співвідношення ролей центральної та субнаціональної влади) з виділенням чотирьох груп [42]. Класифікацію наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація країн-членів ОЕСР за типами моделей міжбюджетного регулювання

№ групи	Країни	Характеристика
I	Австралія, Канада, США, Великобританія, Японія	Регіональні та місцеві органи влади мають значну самостійність і фіскальну автономію
II	Країни Північної Європи (Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція)	Значну провідну роль відіграють місцеві (регіональні) органи влади у фінансуванні соціальних витрат
III	Австрія, Німеччина, Швейцарія	Автономія бюджетів різного рівня і їх активна співпраця
IV	Бельгія, Греція, Португалія, Іспанія, Італія, Франція	Залежність регіонів від центрального уряду

Джерело: Hughes, G.; Smith, S.; Tabellini, G.; (1991) Economic aspects of decentralized government: structure, function and finance. **Economic Policy**, 6 (13), pp. 426-459.

Відносна значущість місцевих органів влади в індустріально розвинених країнах визначається шляхом порівняння двох показників: частки в консолидованих суспільних видатках і процентного відношення місцевих видатків до розмірів ВВП. За обома показниками лідирують скандинавські країни; за ними йдуть Великобританія і США, а Канада, Франція і Німеччина замикають цей список. Виділяються місцеві органи влади Данії, на які припадає до 50% всіх витрат, що становить, приблизно, 30% ВВП. Серед нових індустріальних країн Нова Зеландія займає відокремлене положення при рівні місцевих витрат менше 3% ВВП.

Органи місцевого самоврядування Австралії у сфері інфраструктури контролюють 27% всіх видатків, для порівняння у Великобританії – 62%, а в країнах ЄС і ОЕСР – 47 і 41% відповідно. У Великобританії, США і Канаді понад 60% видатків на місцевому рівні припадає на фінансування соціальних послуг, спрямованих на розвиток людини, в той час як в Австралії органи влади на місцях не займаються цими питаннями. В ОЕСР цей показник складає в середньому близько 46%. У сфері охорони здоров'я місцеві органи влади Австралії не відіграють значимої ролі, проте в Данії вони є найбільш високими – понад 90%. В середньому в країнах-членах ЄС і країнах-членах ОЕСР соціальні видатки складають в середньому близько 28 і 19% відповідно.

У більшості індустріальних країн відмічається дуже значна ступінь залучення місцевих органів влади до надання соціальних послуг та діяльності в сфері охорони навколишнього середовища. В цілому місцеві органи влади в скандинавських країнах виконують місцеві послуги в максимальному діапазоні, в тому числі широкий набір послуг, орієнтованих на населення. Місцеві органи влади в Південній Європі і Північній Америці розташовуються в середньому діапазоні і більше зосереджені на послугах у сфері власності. Австралійські місцеві органи влади головним чином зосереджують діяльність у сфері транспорту та утилізації відходів [43].

Обсяг трансфертів у бюджетах регіонів федеративних держав становить від 4% ВВП в Австрії, 4,3 в Німеччині, 5,1 в Швейцарії, 5,6 в США, до 8% ВВП в Канаді та Австралії. Їх частка в сукупних надходженнях територіальних бюджетів в країнах ОЕСР досить висока і становить 40%, в тому числі в англосаксонських країнах – 36, в скандинавських – 34, в федеративних європейських країнах – 24, в інших західноєвропейських країнах (Греція, Бельгія, Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Нідерланди) – 63,2%.

У Скандинавських країнах центральні органи уряду наділені потужними наглядовими та регулятивними функціями. Так, в Данії органи місцевого самоврядування перерозподіляють більше 30% валового внутрішнього продукту (ВВП). У скандинав-

ській видатковій моделі вагому роль відіграють малі місцеві уряди (у середньому розміри юрисдикції не перевищують 10 тис. жителів), які в основному знаходяться на самофінансуванні. У Данії і Швеції близько 75%, а в Норвегії – 64% місцевих видатків фінансуються з власних джерел доходів. Податки на доходи фізичних осіб (використовуються місцеві ставки, додаткові до ставок державних податків) є основою місцевих фінансів (майже 91% податкових надходжень), а податки на власність складають лише 7% від податкових надходжень [44-45].

У німецькій моделі в основу закладено принципи субсидіарності, кооперації і адміністративної ефективності. У рамках цієї концепції функції розробки фіскальної політики передані на федеральний рівень, а зобов'язання з надання послуг – географічно виділеним землям і місцевим урядам, яким надано значну автономію у питаннях забезпечення суспільними послугами. Вся діяльність щодо забезпечення суспільними послугами місцевого характеру передана на рівень місцевого управління. В середньому місцева влада керує життєзабезпеченням до 20 тис. осіб, місцеві видатки становлять близько 10% ВВП.

Німецька модель орієнтується на вирівнювання податкового потенціалу федеральних земель як основного фактору згладжування горизонтальних бюджетно-податкових диспропорцій. Модель реалізується шляхом перерозподілу надходжень ПДВ і надання цільових трансфертів. Міжбюджетні відносини базуються на "загальних" податках, надходження від яких розподіляються між усіма її рівнями. При цьому здійснюється їх частковий перерозподіл з метою скорочення розривів між "багатими" і "бідними" землями. Пряма фінансова допомога з бюджетів вищого рівня відносно незначна за обсягами. Проте є численні і вельми великі федеральні і спільні програми регіонального розвитку. Унікальність німецької моделі полягає в ефективності застосування даних інструментів.

У Великій Британії місцевому управлінню надана значна автономія у виконанні суто локальних функцій, але воно має доступ лише до обмеженого кола інструментів отримання доходів. Місцеві уряди відіграють домінуючу роль у наданні таких орієнтованих на обслуговування власності послуг, як утримання доріг, утилізація побутових відходів, водопостачання і каналізація і обмежену роль щодо суспільних послуг, орієнтованих на людський розвиток, таких як охорона здоров'я, освіта і соціальне забезпечення. Податки на власність є основою доходів місцевих урядів. Місцеве управління зазвичай отримує дві третини власних доходів від надходжень трансфертів з центрального рівня. Органи місцевого самоврядування не мають повноважень щодо податків на доходи фізичних осіб. Роль очільника виконавчої влади невелика, а місцеві ради віді-

грають значну роль в ухваленні рішень на місцевому рівні. У середньому місцеві уряди характеризуються чималими розмірами, охоплюючи близько 120 тис. населення, місцеві видатки складають близько 12% від ВВП [46]. У колишніх британських колоніях роль офіційних представників влади була посилена для забезпечення загального нагляду і контролю над місцевими урядами в інтересах центральної колоніальної адміністрації [47, с. 317-368].

Китайська модель передбачає досить значний розмір юрисдикцій місцевого державного управління. Видатки субпровінціального місцевого державного управління складають 51,4% від консолідованих суспільних видатків. На рівні субпровінціального державного управління зайнято близько 90% від загальної чисельності найманих працівників сфери державного управління. Окремі функції, належать центральним органам вдали. Однак, страхування на випадок безробіття, соціальне забезпечення, а також система соціального захисту передані провінційному та місцевому державному управлінню. Ступінь автономії безпосередньо залежить від фіскальних можливостей місцевого управління, коли багатші юрисдикції ведуть свою власну політику, а бідні юрисдикції підстроюються до провінції більш високого рівня.

В Японії у 1960 році було утворено Міністерство внутрішніх справ, що відіграло основну роль з підтримки місцевого управління. Прибуткові податки є основою фінансування місцевого державного управління, їх частка сягає до 60% від доходів, одержуваних з власних джерел, за ними слідують податки на власність і складають до 30%, а податки з продажу – близько 10% [48].

Частка місцевих податків нараховує 31% для префектур і 33,7% для муніципалітетів. Цікаво, що середня величина становить 23% для префектур і 18% для муніципалітетів, що відображає дисбаланс у розподілі місцевих податків. Місцевий податок на передачу нерухомої власності – це різновид місцевого податку: він стягується центральним урядом в адміністративно-господарських цілях. У частині доходів від місцевого податку частка надходжень від муніципалітетів становить 57%, другий за величиною – місцевий податок на споживання. Податок на нерухомість становить більшу частину податку муніципалітету. Даний податок, а також прибутковий податок формують близько 90% загальних податкових надходжень [49, с. 194-233].

Північноамериканська модель (США, Канада) визнає місцеве управління як систему, що створюється за рішенням кожного штату або провінції, але

одночасно намагається надати автономію (право Гомруля¹) місцевим урядам в заздалегідь визначених областях їх відповідальності - головним чином в наданні послуг, орієнтованих на власність. Місцеве державне управління виконує середній за обсягом набір функцій. У середньому юрисдикція місцевого управління в США поширюється на населення чисельністю біля 10 тис. чол., в Канаді близько 6 тис. чол. Податки на власність – основне джерело місцевих доходів. Витрати місцевого державного управління складають близько 7% від ВВП.

У США податки складають три чверті всіх власних доходів штату (75%) та трохи більше 60% власних доходів муніципальних утворень. Влада штату сильно залежить від податків з продажу (як загального податку з продажів, так і податків з продажу за окремими видами товарів) і від податків на доходи фізичних та юридичних осіб. Прибуткові податки складають більше чверті власних податків штату. Майже стільки ж становлять податки з роздрібних продажів. Податки на майно становлять близько 44% власних доходів муніципальних утворень і більше 70% всіх податкових доходів муніципальних утворень. Штати також використовують збори за користування послугами, особливо пов'язані з вищою освітою. Доходи муніципальних утворень формуються за рахунок індивідуальних зборів [50, с. 387]. За рахунок власних джерел в Канаді формується на рівні 80-85% бюджетних доходів органів місцевого самоврядування, а решта – на рівні 15-20% надходить у вигляді трансфертів. Майже дві третини власних доходів формуються за рахунок податків на майно та його використання.

В Австралії на частку місцевого управління припадає тільки 3% від величини збору податків по країні в цілому і відповідальність за розподіл 6% консолідованих обсягів витрат громадського сектора. Податки на власність (ставки) і збори зі споживачів є основою (близько 70%) доходів, а фінансові субсидії з центру і штату покривають близько 20% місцевих витрат. Витрати на транспорт, комунальні зручності, рекреацію і культуру складають дві третини від місцевих видатків.

Місцеве управління в Новій Зеландії має багато спільного з австралійською моделлю. Значна частина доходів органів місцевого самоврядування – на рівні 60% їх сукупного обсягу – формується за рахунок податку на власність [51]. Статистичні дані, що характеризують співвідношення податкових надходжень у країнах-членах ОЕСР, у тому числі місцевого значення, представлені в табл. 2.

¹ Гомруль (англ. Home Rule, «самоврядування») – рух за автономію Ірландії на рубежі XIX-XX ст. Передбачав власний парламент і органи самоврядування при збереженні над островом британського суверенітету, тобто статусу, аналогічний статусу домініону.

Питома вага сукупних та місцевих податкових надходжень країн-членів ОЕСР у ВВП, %

Країна	2000		2010		2014	
	сукупні	місцеві	сукупні	місцеві	сукупні	місцеві
Австралія (Australia)	30,4	0,9	25,6	0,9
Австрія (Austria)	42,1	1,5	40,8	1,3	43,0	1,4
Бельгія (Belgium)	43,6	1,8	42,4	2,2	44,7	2,1
Канада (Canada)	34,9	2,8	30,4	3,1	30,8	2,8
Чилі (Chile)	18,8	1,5	19,5	1,2	19,8	1,5
Чехія (Czech Republic)	32,5	0,3	32,5	0,4	33,5	0,4
Данія (Denmark)	46,9	14,4	45,3	12,1	50,9	12,6
Естонія (Estonia)	31,0	4,3	33,2	4,4	32,9	4,4
Фінляндія (Finland)	45,8	9,9	40,8	9,9	43,9	10,3
Франція (France)	43,1	4,4	41,6	4,5	45,2	5,9
Німеччина (Germany)	36,2	2,7	35,0	2,8	36,1	2,5
Греція (Greece)	33,2	0,3	32,0	0,9	35,9	1,4
Угорщина (Hungary)	38,7	2,0	37,3	2,4	38,5	2,2
Ісландія (Iceland)	36,2	8,4	33,3	8,5	38,7	9,6
Ірландія (Ireland)	30,9	0,6	27,5	0,9	29,9	0,8
Ізраїль (Israel)	34,9	2,2	30,4	2,4	31,1	2,2
Італія (Italy)	40,6	6,2	41,8	6,4	43,6	6,9
Японія (Japan)	26,6	7,0	27,6	7,1	..	7,4
Корея (Korea)	21,5	3,2	23,4	3,9	24,6	4,2
Люксембург (Luxembourg)	37,1	2,1	38,1	1,7	37,8	1,2
Мексика (Mexico)	16,5	0,1	18,5	0,2
Нідерланди (Netherlands)	36,8	1,2	36,2	1,3
Нова Зеландія (New Zealand)	32,5	1,9	30,6	2,2	32,4	2,1
Норвегія (Norway)	41,9	6,3	41,9	5,7	39,1	5,4
Польща (Poland)	33,1	3,0	31,4	4,0
Португалія (Portugal)	31,2	2,0	30,6	2,0	34,4	2,5
Словачія (Slovak Republic)	33,6	0,5	28,1	0,8	31,0	0,9
Словенія (Slovenia)	36,6	2,7	36,9	4,0	36,6	3,9
Іспанія (Spain)	33,4	3,0	31,5	2,9	33,2	3,3
Швеція (Sweden)	49,0	14,1	43,2	15,3	42,7	15,8
Швейцарія (Switzerland)	27,6	4,4	26,5	4,1	26,6	4,0
Туреччина (Turkey)	24,2	2,1	26,2	2,4	28,7	2,7
Велика Британія (United Kingdom)	34,7	1,4	32,8	1,7	32,6	1,6
США (United States)	28,2	3,4	23,2	3,9	26,0	3,6
В середньому по країнах ОЕСР (OECD - Average)	34,2	3,6	32,8	3,7

Джерело: Revenue Statistics - OECD countries: Comparative tables . – Електронний ресурс. – 2016. – [Режим доступу]: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>.

У середньому по країнах-членах ОЕСР відмічається падіння податкового навантаження на економіку. Натомість, зростає частка у ВВП податкових доходів місцевих юрисдикцій. Проте, в розрізі окремих країн відзначаються суттєві розбіжності стосовно співвідношення сукупних та місцевих податкових надходжень, а також їх частки у ВВП.

Найбільшою часткою сукупних податкових надходжень (із врахуванням соціальних внесків) у ВВП характеризуються північноєвропейські країни: Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція. В середньому,

у цих країнах на рівні 50% ВВП вилучається із економіки із подальшим перерозподілом через бюджетну систему. У той же час, саме північноєвропейські країни мають найбільш високі показники частки місцевих податків у ВВП – в середньому на рівні 10%. Такі країни-члени ЄС, як Австрія, Бельгія, Італія, Іспанія, Німеччина, Франція, мають частку сукупних податкових надходжень у ВВП на рівні 40%, проте, майже вдвічі їх меншу в частині місцевих податків.

США, Канада, Австралія, Великобританія, Японія, Ізраїль мають більш ліберальні режими оподаткування порівняно з північноєвропейськими країнами та країнами старими членами ЄС. Частка сукупних податкових доходів у цих країнах коливається на рівні 28-32% ВВП, у той час, як місцеві податки формують на рівні 5-10% сукупних податкових надходжень, або від 1 до 3% ВВП цих країни за відповідний рік. На фоні загального тренду щодо падіння частки сукупних податкових надходжень у ВВП, відмічається відповідне зменшення частки місцевих податків у ВВП.

На рисунку представлена динаміка частки податкових надходжень у ВВП зведеного, Державного та місцевих бюджетів України. З рисунку видно, що в Україні, починаючи з 2010 року намітилася тенденція щодо нарощування податкового навантаження на економіку¹ за рахунок податків, які зараховуються до Державного бюджету. Натомість, відзначається падіння частки місцевих податків, які є основним джерелом доходів бюджетів органів місцевого самоврядування. В Україні податкові надходження на місцевому рівні формують на рівні 80% доходів² бюджетів органів місцевого самоврядування.

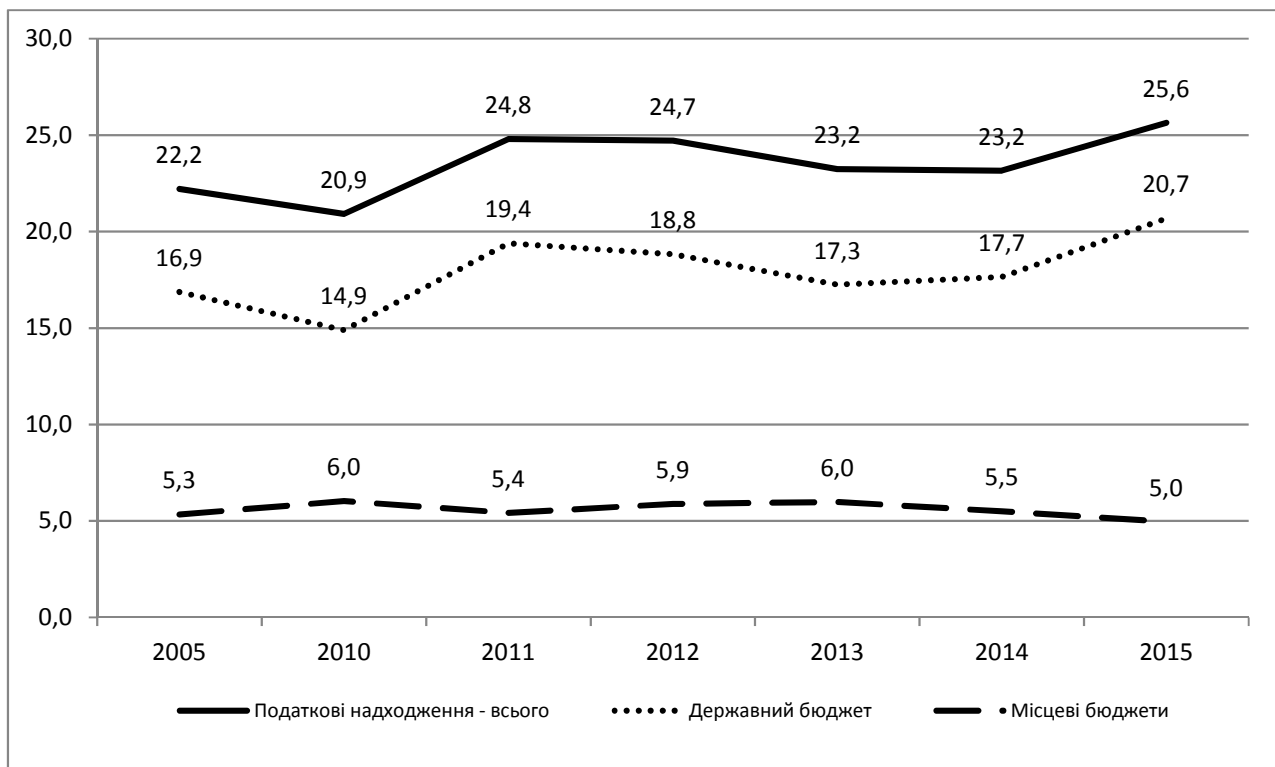

Рисунок. Частка податкових надходжень у ВВП в розрізі рівнів бюджетної системи, %

Висновки і рекомендації. Загалом Україна порівняно із країнами-членами ОЕСР займає середні позиції за показниками частки податкових надходжень Державного та місцевих бюджетів у ВВП. Однак слід враховувати, що обсяг податкових надходжень на одного жителя у країнах-членах ОЕСР в 15-20 разів перевищує відповідний показник по Україні.

Щодо тенденції зменшення частки місцевих податків України у ВВП, доцільно зауважити, що в умовах децентралізації державного управління в Україні, яка є пріоритетом сучасної національної економічної політики держави, суттєво знижує ефективність дій Уряду та інших зацікавлених сто-

рін у формуванні нового ландшафту управління державою із перенесенням відповідальності на місцевий рівень, а також створення економічно спроможних, самодостатніх Об'єднаних територіальних громад.

Отже, серед основних стратегічних напрямів сучасної бюджетно-податкової політики, яка має сприяти підвищенню результативності та ефективності процесів децентралізації державного управління в Україні шляхом формування економічно спроможних Об'єднаних територіальних громад, на наш погляд, необхідно виділити наступні:

- підвищення економічної ефективності вітчизняної податкової системи на основі перегляду

¹ У розрахунку не враховані обов'язкові соціальні відрахування.

² У розрахунку не враховані обсяги міжбюджетних трансфертів.

основних векторів податкової політики з урахуванням децентралізації державного управління та підвищення якості адміністрування податків;

– раціоналізація методів фінансування місцевих бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) зокрема, у тому числі на основі заохочення органів державного управління на місцях в досягненні результатів на всіх етапах бюджетного циклу;

– підвищення якості, прозорості, доступності бюджетної інформації щодо формування та виконання бюджетів ОТГ зокрема, а також швидкості її проходження завдяки впровадженню комплексної інформаційної системи управління фінансами («електронний бюджет»);

– удосконалення процесів формування бюджетів на всіх рівнях бюджетної системи України, а також контролю і моніторингу його виконання з метою підвищення ефективності і результативності витрачання бюджетних коштів.

Одночасно необхідно вживати заходів щодо скорочення часу, який малі і середні підприємства витрачають на розрахунок і сплату податків, що відбивається в індикаторах «Ведення бізнесу» (Doing Business) [52]. За підсумками останніх досліджень Україна займає 80 місце. Уваги потребують питання щодо забезпечення зростання показників України в частині прозорості бюджету, які відображаються у «Індекс прозорості бюджету» (Open Budget Index) [53].

Окремо слід виділити роботу, спрямовану на зростання числа Об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які демонструють задовільний результат в частині управління власними ресурсами на основі більш широкого використання показників ефективності в бюджеті ОТГ для відображення цілей і результатів програм державних витрат.

З метою досягнення основних стратегічних цілей розвитку бюджетної та податкової системи України в умовах децентралізації державного управління, основну увагу доцільно зосередити на виконанні наступних завдань:

– підготовка і реалізація середньострокової програми підвищення якості управління державними фінансами України та ОТГ, а також розробка і удосконалення законодавства, необхідного для організації бюджетного процесу на всіх рівнях бюджетної системи;

– підвищення прозорості бюджетного процесу на основі моніторингу якості фінансового менеджменту головних розпорядників коштів, а також подальшого розвитку системи державного фінансового контролю та аудиту на всіх рівнях бюджетної системи України;

– розробка нової трирічної моделі для оцінки та прогнозування доходів в умовах середньостроко-

вого планування на всіх рівнях бюджетної системи, доходів ОТГ зокрема;

– надання підтримки ОТГ щодо реалізації принципів бюджетування, орієнтованого на результат, і середньострокового фінансового планування;

– оновлення та розробка нормативно-правових документів та системи заходів щодо поліпшення фінансового положення і платоспроможності ОТГ;

– вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів та оцінки податкового потенціалу з урахуванням впровадження прозорих стимулів з нарощування ОТГ власної доходної бази;

– розвиток нормативно-правової бази для ОТГ з аудиту житлово-комунального господарства та бюджетних установ, що надають соціальні послуги.

Література

1. **Про затвердження Положення про єдиний казначейський рахунок:** Наказ Державного казначейства України від 26.06.2002 р. № 122 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0594-02>. 2. **Податковий кодекс України:** Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 3. **Бюджетний кодекс України.** Стаття 24-1. Державний фонд регіонального розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page3>. 4. **Міжнародний Валютний фонд** [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <https://www.imf.org/ru/News/Articles/2016/10/08/AM16-pr16451-Comunique-of-the-Thirty-Fourth-Meeting-of-the-IMFC>.

5. **Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні:** Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>. 6. **Європейська хартія місцевого самоврядування Рада Європи** від 15.10.1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036. 7. **Про співробітництво територіальних громад:** Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. 8. **Позачергове послання Президента України до Верховної Ради України** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/pozacher-gove-poslannya-prezidenta-ukrayini-do-verhovnoyi-rad-34118>. 9. **Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020":** Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. 10. **Угода про Коаліцію депутатських фракцій**

- кцій «Європейська Україна від 27.11.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15>. 11. **Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України:** Постанова Верховної Ради України від 14.04.2016 р. № 1099-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1099-19>. 12. **Про План законодавчого забезпечення реформ в Україні:** Постанова Верховної Ради України від 04.06.2015 р. № 509-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/509-19>. 13. **Про місцеве самоврядування в Україні:** Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Статті 27-42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. 14. **Reingewertz, Y.** Fiscal Decentralization – a Survey of the Empirical Literature / Y. Reingewertz. – MPRA Paper №9889, 2014. – 46 p. 15. **Ebel, R. D.** Fiscal Decentralization and Intergovernmental Fiscal Relations, World Bank Institute., Distance Learning Modules, Budapest, 1999. – P. 4. 16. **Human Development Report.** UN. UNDP. – N.Y; Oxford University Press, 1993. – P. 67. 17. **Ebel, R. D.** Fiscal Decentralization and Intergovernmental Fiscal Relations, World Bank Institute., Distance Learning Modules, Budapest, 1999. – P. 5. 18. **Rondinelli, D.** Government Decentralization in Comparative Perspective: Theory and Practice in Developing Countries International Review of Administrative Sciences 47, 1981. pp. 133-145. 19. **Prud'Homme, R.** The Dangers of Decentralization / R. Prud'Homme // The World Bank Research Observer. – 1995. – №10 (2). – P. 201-220. 20. **Brennan G.** The Power to Tax: Analytic Foundations of a Fiscal Constitution / G. Brennan, J. Buchanan. – Cambridge University Press, 1980. – 231 p. 21. **Seabright P.** Accountability and Decentralization in Government: an Incomplete Contracts Model / P. Seabright // European Economic Review. – 1996. – №40(1). – P. 61-89. 22. **Ezcurra R., Pascual P.** Fiscal Decentralization and Regional Disparities: Evidence from Several European Union Countries / R. Ezcurra, P. Pascual // Environment and Planning. – 2008. – №40(5). – P. 11-85. 23. **Gramlich E.** A Policy maker's Guide to Fiscal Decentralization / E. Gramlich // National Tax Journal. – 1993. – №46(2). – P. 229-35. 24. **Rodriguez-Pose, A.** Is Fiscal Decentralization Harmful for Economic Growth? Evidence from the OECD Countries / A. Rodriguez-Pose, R. Ezcurra // Journal of Economic Geography. – 2010. – №11(4). – P. 619–644. 25. **Stigler G.** (1957). “The Tenable Range of Functions of Local Government.” In Federal Expenditure Policy for Economic Growth and Stability, ed. Joint Economic Committee, Subcommittee on Fiscal Policy, U.S. Congress, 213–19. Washington, DC: U.S. Government Printing Office. 26. **Olson M.** The Principle of "Fiscal Equivalence": the Division of Responsibilities Among Different Levels of Government / M. Olson // The American Economic Review. – 1969. – №59(2). – P. 479-487. 27. **Oates W.** (1969). “The Effects of Property Taxes and Local Public Spending on Property Values: An Empirical Study of Tax Capitalization and Tiebout Hypothesis.” Journal of Political Economy 77: 957–71. 28. **Oates W.** (1972). Fiscal Federalism. New York: Harcourt Brace Jovanovich. Olson, Mancur. 1969. “The Principle of Fiscal Equivalence: The Division of Responsibilities among Different Levels of Government.” American Economic Review 59 (2): 479–87. 29. **Oates W.** Fiscal Federalism / W. Oates New-York: Harcourt Brace Jovanovich Press, 1972. 30. **Frey Bruno and Reiner Eichenberger.** 1995. “Competition among Jurisdictions: The Idea of FOCJ.” In Competition among Jurisdictions, ed. Luder Gerken, 209–29. London: Macmillan. **Frey Bruno and Reiner Eichenberger.** 1996. “FOCJ: Competitive Governments for Europe.” International Review of Law and Economics 16: 315–27; **Frey Bruno and Reiner Eichenberger.** 1999. The New Democratic Federalism for Europe: Functional Overlapping and Competing Jurisdictions. Cheltenham, U.K., and Northampton, MA: Edward Elgar. 31. **Мартинюк А. Ю.** Маастрихтський договір // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2009. – Т. 6 : Ла – Мі. – С. 410. 32. **Keen M.** Vertical Tax Externalities in the Theory of Fiscal Federalism / M. Keen // IMF Staff Papers. – 1998. – №45. – P. 454–485. 33. **Tiebout Ch-s.** 1956. “A Pure Theory of Local Expenditures.” Journal of Political Economy 64 (5): 416–24. 34. **Brueckner J.** 1982. “A Test for Allocative Efficiency in the Local Public Sector.” Journal of Public Economics 19: 311–31. 35. **Shah A.** 1988. “Capitalization and the Theory of Local Public Finance: An Interpretive Essay.” Journal of Economic Surveys 2 (3): 209–43. **Shah A.** 1989. “A Capitalization Approach to Fiscal Incidence at the Local Level.” Land Economics 65 (4): 359–75. **Shah A.** 1992. “Empirical Tests for Allocative Efficiency in the Local Public Sector.” Public Finance Quarterly 20 (3): 359–77. 36. **Buchanan J.** 1965. “An Economic Theory of Clubs.” Economica 32: 1–14. 37. **Управление на местном уровне в развивающихся странах** / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2004 – 328 с. (С. 28). 38. **Elazar D. J.** Exploring federalism. – Tuscoloosa, Al.; London: The University of Alabama Press, 1991. 39. **Gagnon A. G., Keil S.** Understanding Federalism and Federation. – Routledge, 2016. – 299 p. 40. **Burgess M.** Federalism and European union: the building of Europe, 1950–2000 [Електронний ресурс] / Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group. – 2000. – 305 p. – Режим доступу: http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_1/FEDERALISM%20Federalism%20and%20European%20union%20the%20building%20of%20Europe,%201950-2000.pdf.

41. **Зайдель А.В.** Бюджетный федерализм и финансовые ресурсы регионального развития – модели сотрудничества и конкуренции / А. В. Зайдель, М. Н. Шротен. – М. : Юрайт, 2000. – 598 с. 42. **Hughes G., Smith S., Tabellini, G.** (1991) Economic aspects of decentralized government: structure, functions and finance. **Economic Policy**, 6 (13) pp. 426-459. 43. **Управление на местном уровне в индустриально развитых странах** / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. 44. **Лотц Й.** Организация и финансирование местного управления: страны Северной Европы / Управление на местном уровне в индустриально развитых странах / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. – С.272-316. 45. **Янг Д.** Місцеве самоврядування в країнах Скандинавії та Балтії [Електронний ресурс]. – SKL International. – 59 с. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/pics/attach_ments/Misceve-samovyryaduvannya-v-krayinah-Skandi-inaviyi-ta-Balti-yi.pdf. 46. **Chandler J. A.** Explaining Local Government: Local Government in Britain Since 1800. – Publish by Manchester University Press, Oxford Road. – 2007. – 367 p. 47. **Кинг Д.** Организация и финансирование местного управления: Соединенное Королевство / Управление на местном уровне в индустриально развитых странах / Под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. 48. **Muramatsu, Michio, and Farrukh Iqbal.** 2001. “Understanding Japanese Intergovernmental Relations: Perspectives, Models, and Salient Characteristics.” In Local 38 Anwar Shah Government Development in Postwar Japan, ed. Michio Muramatsu and Farrukh Iqbal, 1–28. Oxford, U.K.: Oxford University Press. 49. **Мокида Н.** Организация и финансирование местного управления: Япония / Управление на местном уровне в индустриально развитых странах / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. 50. **Шрёдер Л.** Организация и финансирование местного управления: США / Управление на местном уровне в индустриально развитых странах / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. 51. **Доллери Б.** Организация и финансирование местного управления: Новая Зеландия / Управление на местном уровне в индустриально развитых странах / под ред. Анвара Шаха; пер. с англ. – М.: Изд-во «Весь Мир», 2010 – 416 с. – С. 242. 52. **Оценка Бизнес Регулирования.** Всемирный банк [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://russian.doingbusiness.org/data/exploring_economies/ukraine. 53. **Про відкритість використання публічних коштів:** Закон Верховної Ради

України від 11.02.2015 р. № 183-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.

Столяров В. Ф., Островецький В. І. Методологічні основи фіскальної децентралізації в Україні в контексті аналізу світового досвіду управління державними доходами

У статті визначено стратегічні напрями та операційні завдання удосконалення та подальшого розвитку сучасної бюджетно-податкової політики України в умовах децентралізації державного управління. Рекомендації та пропозиції обґрунтовано за результатами аналізу світового досвіду розмежування фіскальних повноважень між загальнонаціональним та місцевим управлінням життєзабезпечення населення країн-членів ОЕСР.

Ключові слова: доходи, видатки, бюджетно-податкова політика, державне управління, місцеве управління.

Столяров В. Ф., Островецький В. І. Методологические основы фискальной децентрализации в Украине в контексте анализа мирового опыта управления государственными доходами

В статье определены стратегические направления и операционные задачи совершенствования и дальнейшего развития современной бюджетно-налоговой политики Украины в условиях децентрализации государственного управления. Рекомендации и предложения обоснованы по результатам анализа мирового опыта разграничения фискальных полномочий между общенациональным и местным управлением жизнеобеспечения населения стран-членов ОЭСР.

Ключевые слова: доходи, расходи, бюджетно-налоговая политика, государственное управление, местное управление.

Stolyarov V.F., Ostrovetsky V.I. Methodological basis fiscal decentralization in Ukraine in the analysis of the world experience Administration of Revenues

In the article is considered the strategic directions and operational objectives of improvement and further development of current fiscal policy of Ukraine under decentralization of public administration. Recommendation and suggestions grounded on the analysis of international experience delineation of fiscal powers between national and local government of OECD countries.

Keywords: Revenue, expenditure, fiscal policy, public administration, local government.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2017

Прийнято до друку 22.03.2017